

Suluseis

147. hooaeg

SULUSEIS

(VARIATION, 2014)

KRISTIAN HALLBERGI DRAAMA ÜHES OSAS

ROOTSI KEELEST TÕLKINUD KADRI PAPP

LAVASTAJA, KUNSTNIK, MUUSIKALINE KUJUNDAJA ANDRES NOORMETS

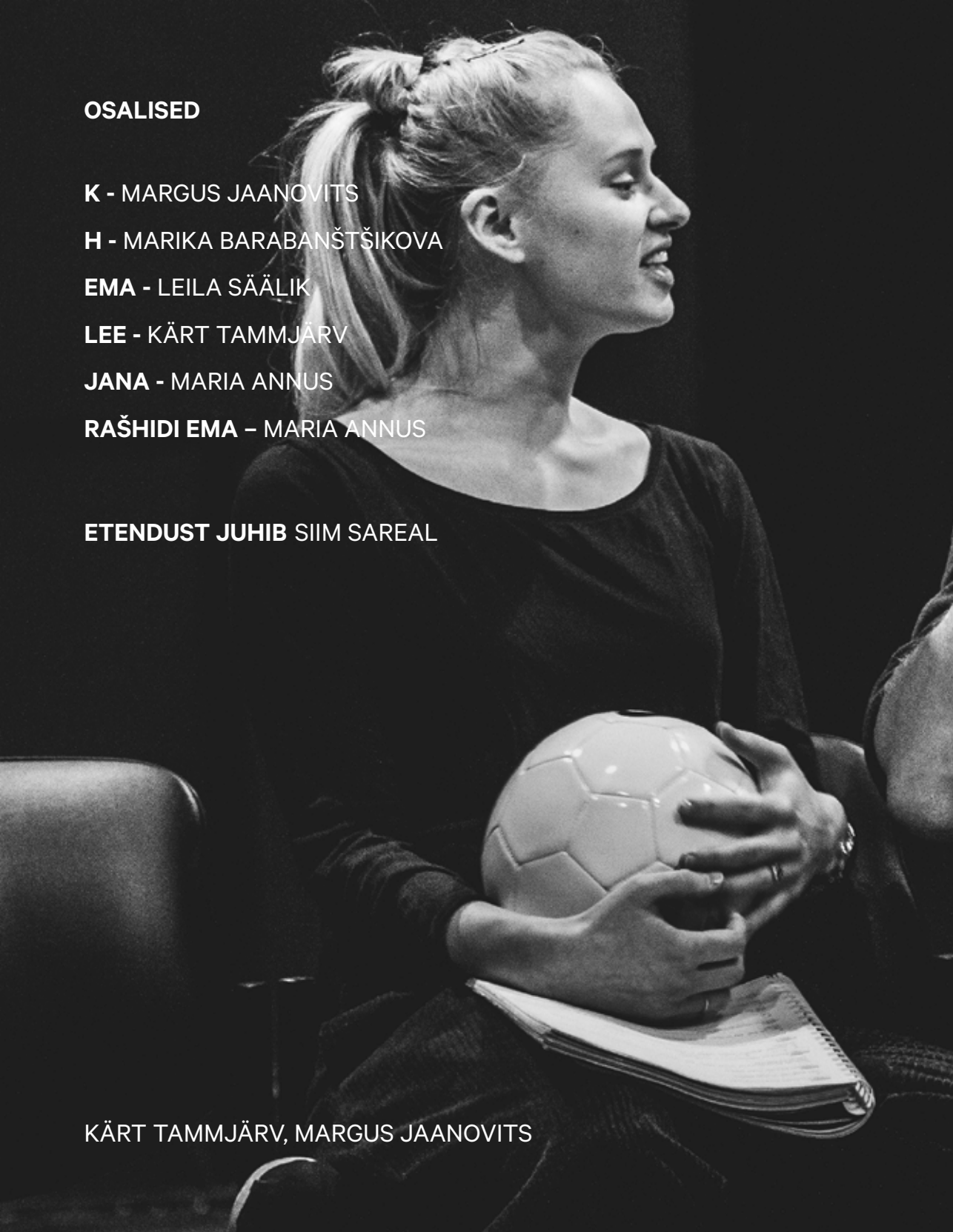
KOSTÜÜMIKUNSTNIK MAARJA VIIDING

FOTOKUNSTNIK MARIS SAVIK

VALGUSKUNSTNIKUD ANDRES NOORMETS JA JAANUS MOOR

AUTORI ESITUSÕIGUSI VAHENDANUD EESTI TEATRI AGENTUUR

ESIETENDUS 25. NOVEMBRIL 2016 SADAMATEATRIS

OSALISED

K - MARGUS JAANOVITS

H - MARIKA BARABANŠTŠIKOVA

EMA - LEILA SÄÄLIK

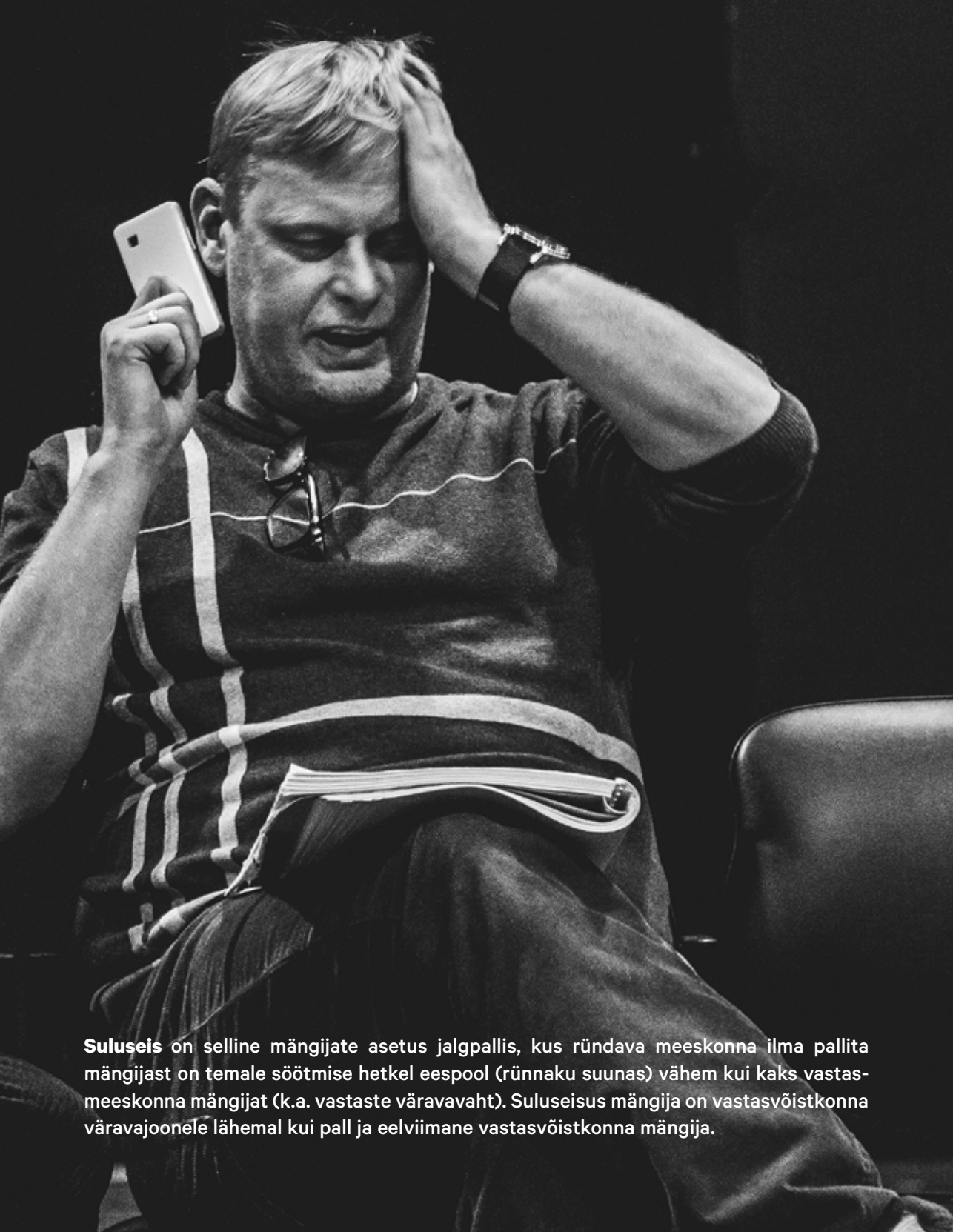
LEE - KÄRT TAMMJÄRV

JANA - MARIA ANNUS

RAŠHIDI EMA - MARIA ANNUS

ETENDUST JUHIB SIIM SAREAL

KÄRT TAMMJÄRV, MARGUS JAANOVITS

Suluseis on selline mängijate asetus jalgpallis, kus ründava meeskonna ilma pallita mängijast on temale söötmise hetkel eespool (rünnaku suunas) vähem kui kaks vastameeskonna mängijat (k.a. vastaste väravavaht). Suluseisus mängija on vastasvõistkonna väravajoonele lähemal kui pall ja eelviimane vastasvõistkonna mängija.

KRISTIAN HALLBERG

KRISTIAN HALLBERG

Sündinud 1982. aastal Rootsis Malmös, praegu elab Stockholmi põhjapoolses eeslinnas Sundbybergis. 2007. aastal lõpetas Lundi ülikooli teatriteadlasena, 2010. aastal dramaturgina Stockholmi Draamakunsti Akadeemia (SADA). Kirjutanud kokku üle kolmekümne näidendi. Oma kodumaal on tema teoseid lavastatud Kuninglikus Draamateatris, Malmö Linnateatris, Galeasen Teatris, Göteborgi Folkteatris. Välisriikidest on tema tekste lavale toodud Soomes, Kanadas ja Prantsusmaal. Tegutsenud ka lavastajana.

Kristian Hallbergi näidendeid:

Sinuga võib kôike teha, Malmö Linnateater, 2016

Mina olin siin esimesena, Göteborgi Folkteatern, 2016

Göta tänav, Unga Dramateni Noorsooteater, 2015

Hea tahe, Malmö Linnateater, 2014

Variatsioon, Galeasen Teater, 2014

Kutse, Masthuggsteatern, 2014

Larsi päevik, Rootsi Raadioteater, 2014

69 Love Songs, Stockholmi Teatriõrgkool, 2010

Väike torm, Unga Dramaten, 2010

Maja Runeberg lavastab "Medead", Norrbottensteatern, 2008

Suhte lõpp, Torstenson Teater 2006

Täna nähtav näidend "Suluseis" (originaali otsetõlge: "Variatsioon") on kirjutatud Galeasen Teatri tellimusel, kus see 2014. aastal ka lavale jõudis. Samal aastal esietendus see ka Göteborgi Folkteatris. Edukad on olnud selle näidendi alusel valminud kuudemängud Rootsi Raadios ning Soome Raadio Yle 1-s. Neist esimene pälvis 2015. aastal Põhjamaade raadioteatri auhinna ning sai samal aastal teise koha tele-, raadio-, online-meedia festivalil PRIX Europa.

2016. aastal pälvis Kristian Hallberg Rootsi etenduskunstide auhinna Medea kui aasta parim näitekirjanik.

AUTORILT

Ajal, mil toimus Utøya terroriünnak, olin parajasti oma pojaga teel Legolandist koju. Sain isalt SMSi, kus ta juhtunust kirjutas. Minu esimeseks mõtteks oli: Al-Qaeda. Nad on meieni jõudnud, ka Põhjamaad on nüüd sõjas. See spontaanne mõte pöördus peagi häbiks. Mida rohkem tuli infot Anders Behring Breiviki ja tema teo motiivide kohta, seda ebamugavamalt ma end tundsin. Minu esimene spontaanne süüdistus põrkus fakti vastu, et terrorist nägi välja nagu ... mina. Sama värvi nahk, sama värvi juuksed. Tema olin mina.

Mõni kuu hiljem tellis Teater Galeasen minult näidendi Sara Ahmedi* artikli "Valge rassi fenomenoloogia" teemadel. Kuude kaupa uurisin seda artiklit iga kandi pealt, aga näidendi idee ei tahtnud kuidagi kuju võtta. Siis meenus mulle see Legolandist kojuõit koos pojaga. Ühe hooaga kirjutasin valmis stseeni emast ja pojast Taani restoranis. Ma ei teadnud veel täpselt, kuidas see "Valge rassi fenomenoloogiaga" seotud on, aga stseen meeldis mulle väga. Tasapisi, kuid kindlalt hakkas näidend kuju võtma. Stseen stseeni, pilt pildi järel.

Ma kirjutan selleks, et õppida tundma oma tumedaid külgi ja endale pidevalt meelde tuletada, et asjad ei ole üksnes mustvalged. Meie hinge hall tsoon on see, mida peaksime kõige rohkem uurima.

Kristian Hallberg

* Sara Ahmed (1969) on briti-austraalia sotsiaalteadlane, kelle uurimisvaldkondadeks on feministlikud ja *queer*-teooriad, rassismikriitika ning postkolonialism.

LAVASTAJALT

Ma leidsin Kristian Hallbergi teksti *Variation* meediafestivalilt PRIX Europa 2015. aastal Berliinis, kus see etendus Rootsi Raadioteatris kuuldemänguna (lavastaja Tobias Hagström Ståhl) ja hiljem võistlustules auhinnalisele teisele kohale platseerus. Mulle tundus Kristian Hallbergi tekst väga terav ja ajakohane ning kui selgus, et see on algselt kirjutatud teatrile, siis oli asi otsustatud – ma tahtsin seda lavastada.

Hiljem peomelus Kristianiga põgusalt juttu puhudes sain ka loa näidendi tegevuse Eestisse ülekandmiseks, aga see idee jäi hiljem kõrvale, sest selline ümbertõstmine oleks kustutanud mitmed olulised nüansid ja lugu muutunuks paljuski vaesemaks – seega jäi tegevuspaik Rootsi Kuningriiki nagu see autorilgi on. Küllap ongi nii parem, sest reaalne ajalugu ja tänapäev lisavad tükile päev- päevalt kihte juurde.

Maailm on väga mitmekesine paik ja järjest keerulisem on seal sees toimuvaid protsesse lahterdada, väga täpselt defineerida ja kategoriseerida. Tihti on südametarkusel raamatutarkuse ees nii suuri eeliseid, et neid kirjeldadagi ei suuda. Piirid hägustuvad ja deformeervad ja seda eelkõige inimeste sees – seal, kus on kõikide tänaste ja homsete sõdade rindejoon.

Andres Noormets

Taani ja Rootsi immigratsioonipoliitika

Rootsi ja Taani suhtumine immigratsiooni ja immigrantidesse on mõneti erinev, millest annab tunnistust nii kodakondsuspoliitika kui ka immigrantide vastuvõtu poliitika.

Rootsi on oma vaadetelt immigratsioonile liberaalsem kui Taani ning toetub pikka aega toimunud solidaarsuspõhimõttele. Rootsi immigratsioonipoliitikas on olulisel kohal sõjapõgenike ja tagakiusatute vastuvõtt. Rootsi ei pea end homogeeneks riigiks ja homogeenust peetakse seal pelgalt müüdi. Rootsi ametlikuks eesmärgiks on olla multikultuurne ja tolerantne riik ning immigrantid on igati teretunud, kui nad ei riku ühiskondlikku korda. Taani seevastu on muutnud oma immigratsioonipoliitikat aina karmimaks. Taani ei pea end immigratsiooni sihtriigiks ja püüab seda võimalike vahenditega piirata. Peamiseks eesmärgiks on integreerida juba olemasolevaid immigrante Taani ühiskonda. Selleks koostatakse immigrantide eraldi kolme aasta plaan, mida täites peaks immigrantid saama Taani ühiskonna täieõiguslik liige. See hõlmab keeleõpet ja koolitusi. Taani püüab vältida madala kvalifikatsiooniga immigrantide sattumist riiki.

Rootsi võtab sõjapõgenikke ja tagakiusatuid vastu meelsasti. Samuti on Rootsi sihtriik tööturu raames. Rootsi kodakondsuspoliitika alus on kodakondsusetuse vältimine, seega kui laps sünnib Rootsis, aga vanemad on kodakondsuseta, siis saab laps Rootsi kodakondsuse. Naturalisatsiooni käigus saadava kodakondsuse saamiseks peab immigrant olema vähemalt 5 aastat elanud Rootsis, kodakondsuseta inimene 3 aastat ja Põhjamaade kodanik vähemalt 2 aastat. Taanis naturalisatsioon nii lihtsalt ei käi, selleks peab inimene olema paikne vähemalt 9 aastat. Veel peab inimene oskama taani keelt ja olema majanduslikult sõltumatu. Taani püüab vältida olukorda, kus immigrantid oleksid ülalpeetavad. Ühiskondlik mentaliteet eeldab, et kui immigrantide haridustase on madal, siis koormavad immigrantid Taani sotsiaalsüsteemi.

Taani kui rahvaarvult Rootsist väiksem riik on üle elanud suuremaid majanduslangusi kui Rootsi ning selle tulemusena ollakse *status quo* kaitsmisel tundlikumad. Rootsi seevastu on teinud valikuid, mille tulemusena sealne ühiskond tunneb ennast kindlamana ja on valmis pakkuma samu väärtusi ja privileege ka teistele. Kuna aga immigrante on Rootsis suhteliselt palju, siis tihti napib võimalusi ja programme nendega personaalselt tegeleda, selle tulemusena jäävad paljud immigrantid sotsiaalsüsteemi kulul elama, neil puuduvad nii keeleoskus kui kvalifikatsioon.

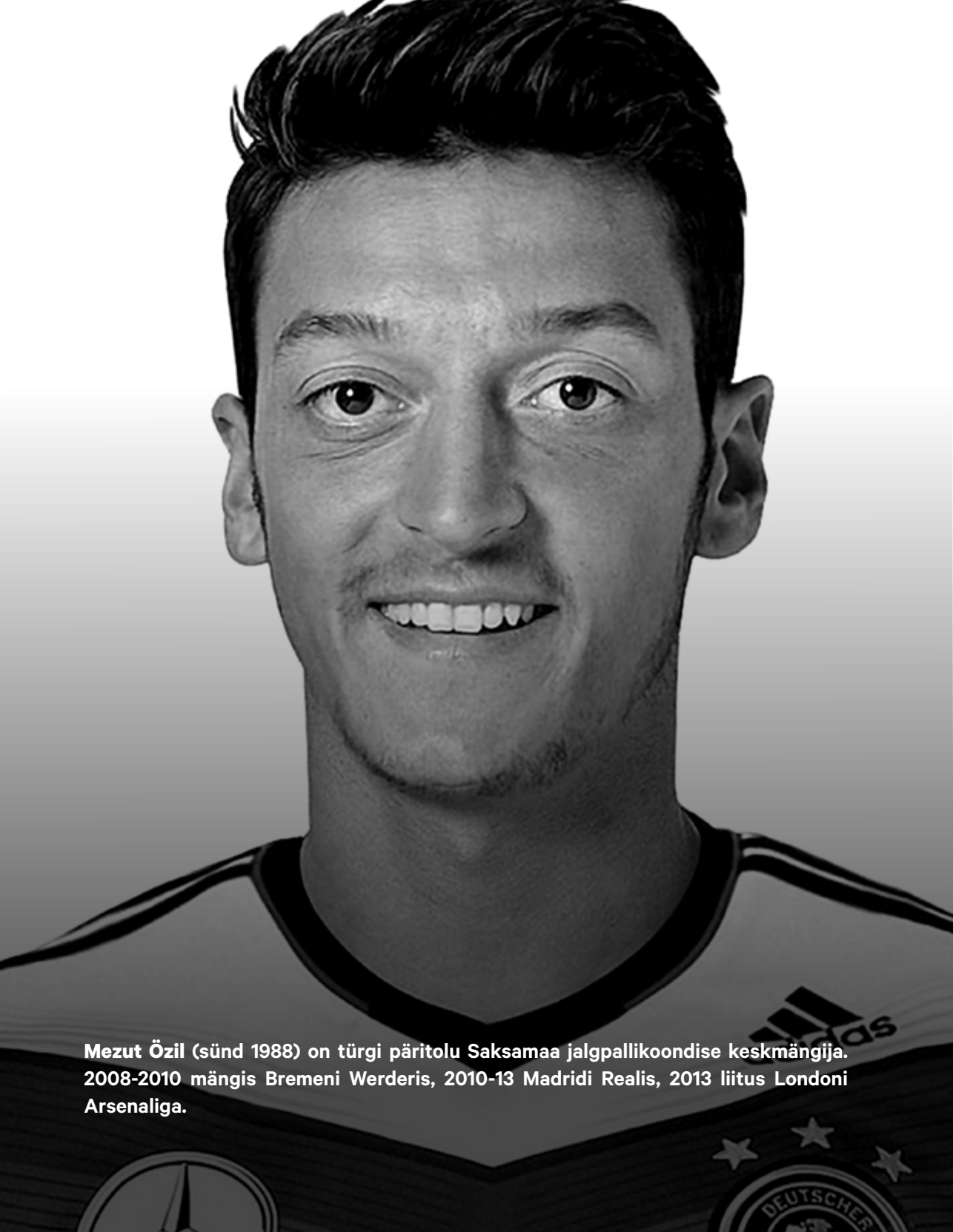
Suurt rolli mängib ka immigratsiooni kajastamine meedias. Ilmekas näide meedia mõjust immigratsiooni suhtes on 2005. aastal Taanis käivitunud skandaal Mohammedi pilavate karikatuuride pärast. Islami maailma vihastas see väga. Pilte avaldanud ajalehe sõnul oli see test, kui kaugele on islam valmis minema Taanis kehtiva sõnavabaduse piiramisel.

MARIA ANNUS, KÄRT TAMMJÄRV

5000 moslemikogukonna liiget tuli Taanis tänavatele protestima. Meedia oli selles loos mõjuvõimas roll, kujundades moslemitest mulje kui protestivast ja ähvardavast kogukonnast.

Allikas: Liis Lõhmuse bakalaureusetöö "Integratsiooni ja paremäärmusluse seosed Taanis ja Rootsis." (Tartu Ülikool, 2012)

Mezzet Özil (sünd 1988) on türki päritolu Saksamaa jalgpallikoondise keskmängija. 2008-2010 mängis Bremeni Werderis, 2010-13 Madridi Realis, 2013 liitus Londoni Arsenaliga.

Al-Qaeda (lühend **AQ**) on rahvusvaheline sunniidi islamistlik 1988. aastal rajatud liikumine. Al-Qaeda võrgustiku poolt 2001. aasta 11. septembril New Yorgis korraldatud Maailma Kaubanduskeskuse kaksiktornide hävitamise järel käivitati maailmas Ameerika Ühendriikide algatatud programm "Terrorismivastane sõda".

On neid, kes arvavad, et organisatsioonil on ülemaailmne haare ja agendid paljudes riikides, kes on vastavate käskude saamisel valmis tegutsema. Niisugust arvamust on levitanud mitme terrorivastases sõjas osaleva riigi valitsused. On aga ka arvatud, et Al-Qaeda ei ole niivõrd ühtne organisatsioon ega hästiorganiseeritud võrgustik, kuivõrd üksteisest sõltumatute terroristlike organisatsioonide kasutatav kaubamärk. Kõige kriitilisemate arvamuste kohaselt on tegemist poliitikute ja meedia loodud fiktsiooniga.

Multikultuursus on ideoloogia, mis peab oluliseks tunnistada, et ühiskonna jaoks on ühtviisi väärtuslikud kõik selles kõrvuti elavad eri etnilise ja kultuurilise taustaga inimrühmad, ning edendada sallivust nii nende omavahelises läbikäimises kui ka suhtluses riigiga. Multikultuursus kui mõttelaad rõhutab, et sallivus ühiskonna heterogeensuse suhtes on tänapäeval eriti oluline, kuna ka varem homogeensete ühiskondade demograafiline koostis on senisest mitmekesisem; selle üks eeldusi on, et uusi vähemusi ei tule tingimata põhielanikkonda assimileerida.

SKÅNE LÄÄN JA LANDSKRONA

Skåne lään on ajalooline maakond Lõuna-Rootsis. Ajalooliselt kuulus see ala Taanile, Rootsi koosseisu läks see piirkond 1658. aastal seoses Roskilde rahulepinguga. Skåne lään koosneb 33 vallast, selle administratiivne keskus asub Malmös ja seal elab 1 250 000 elanikku. Siinsed suuremad linnad on veel Helsingborg, Lund, Kristianstad ja Landskrona.

Landskrona on 1413. aastal asutatud sadamalinn, mille lähimad suurlinnad on Malmö ja Kopenhaagen. Selma Lagerlöf alustas 1888. aastal siin "Gösta Berlingi saaga" kirjutamist. Linnaelanike tänane põhitegevus on masina- ja metallitöötlemine. Jalgpalliklubi Landskrona BoIS mängib Rootsi kõrgliigas.

Enam kui teised Rootsi linnad on Landskrona viimase kahekümne aasta jooksul võtnud vastu migrante ja pagulasi. See on tekitanud mitmeid pingeid ja tõstnud kuritegevuse näitajaid. Kohalike elanike arvates on linnas välja kujunenud paralleelne infrastruktuur: on tekkinud eraldi poed, restoranid ja spordirajatised migrantidele, kohalikud elanikud aga eelistavad külastada teisi kauplusi ning ajaveetmiskohti.

2015. aasta seisuga oli Landskronas 43 961 elanikku, neist 22 426 inimest olid sündinud väljaspool Rootsit.

ROOTSLASED JA JALGPALL

Jalgpall on Rootsi kõige armastatuim spordiala. Hetkel tegutseb Rootsis üle kolme tuhande jalgpalliklubi, kuhu kuulub üle miljoni jalgpallihuvilise.

Jalgpall jõudis Rootsi samal aastal kui teater Eestisse, 1870. Esimesed meistrivõistlused peeti 1896. aastal. Rootsi rahvuslik jalpallikoondis pidas esimese ametliku maavõistluse 1904. aastal, võites Norrat 11:3. 1908. aasta olümpiale sõitsid rootslased edulootustega, kuid reaalsus oli karm: Inglismaale kaotati 1:12 ja Hollandile 0:2. 1913. aastal kaotati Taanile võõrsil 0:8 ja kodus koguni 0:9.

1948. aasta olümpial aga võitsid rootslased kulla, edestades finaalis Jugoslaaviat 3:1. Esimesel pärast sõjaaegsel MM-il 1950. aastal Brasiilias koosnes Rootsi koondis ainult amatööridest, kuid sellegipoolest suudeti välja võidelda pronksmedal Uruguay ja Brasiilia järel ning Hispaania ees.

Rootsi jalgpalli uus tõus toimus 1990. aastate alguses. 1992. aasta EM-il mängis Rootsi end kodus nelja hulka. Kolmanda koha mängus jäädi alla Hollandile. 1994. aastal USA-s peetud MM-il tuli 36-aastase vaheaja järel taas medal: pronksimängus võideti Bulgaariat 4:0. Suurimad tähed medalimeeskonnas olid Martin Dahlin, Tomas Brolin ja Kennet Andersson.

ANDRES NOORMETS, LEILA SÄÄLIK

Teatrijuht Toomas Peterson

Draamajuht Tiit Palu

Muusikajuht Paul Mägi

Balletijuht Mare Tommingas

Lavastusala juht Rait Randoja

Lavatehniline ala Rello Lääts, Veljo Rütli, Aare Kiho, Raido Kits

Dekoratsiooniala Marika Raudam, Mait Sarap, Ain Austa, Innari Toome, Andres Lindok, Terje Kiho, Leenamari Pirn, Katrin Nigumann, Sirje Kolpakov, Aleksander Karzubov, Indrek Ots, Eino Reinapu, Mart Raja, Armin Luik, Tarvo Vassil, Arvo Vassil

Jumestusala Anne-Ly Soo, Viktoria Rüster, Erle Vannus

Kostüümiala Ivika Jõesaar, Ruth Rehme-Rähni, Külli Kukk, Edith Ütt, Ivi Vels, Heli Kruise, Natalja Malinen, Luule Luht, Tia Nuka, Olga Vilgats, Kaire Arujõe, Riin Palumets, Irina Medvedeva, Valentina Kalvik, Inkeri Orasmaa, Daisy Tiikoja, Elli Nöps, Anneli Vassar, Marit Reinmets, Juta Reben, Mati Laas, Malle Värno, Henn Laidvee, Hillar Kaag

Riietusala Raina Varep, Maris Plado

Rekvisiidiala Liina Martoja, Ave Liivamägi, Angelika Aun, Kadri Kaur, Kaie Uustal

Valgustusala Andres Sarv, Jaanus Moor, Madis Fuchs

Heli ja videoala Andres Tirmaste, Indrek Asukül, Kalev Kääpa, Andreas Kangur

Kavalehe koostas Sven Karja, **kujundas** Katrin Kelpman

Fotod proovidest Maris Savik

Viimseni lihvitud liikumine...

 kinema

Innovation
that excites

UUS NISSAN PULSAR

UUS AUTO, UUS KOGEMUS. TÄIUSLIK KAASLANE.

UUS NISSAN PULSAR

See on nii seest kui väljast dünaamiline auto. Kõige ruumikam salong oma klassis ja palju uuenduslikku varustust teevad perega reisimise väga mugavaks. Vaikne ja kergesti manööverdatav Nissan PULSAR on sinu jaoks nagu loodud.

**NÜÜD EI TASU VÄHEMAGA LEPPIDA.
UUS NISSAN PULSAR PANEB SUL PULSI LÖÖMA.**

BRONEERI PROOVISÕIT JUBA TÄNA!

autospirit

Autospirit Tartu OÜ

Turu 47, Tartu
tel 734 1422
www.autospirit.ee

**NISSANI OMANIK, LIITUGE
BOONUSPROGRAMMIGA!**

YOU+ NISSAN

KASULIK SULLE JA SINU AUTOLE NISSAN.EE/YOU+

ALTIA
— EESTI —
Erituleks hetkeks

LARSEN

— COGNAC —

TÕELISE
SEIKLEJA VALIK

PRODUIT DE
FRANCE
www.cognac-larsen.fr

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA. ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

Tere tulemast Vanemuise teatrisse!

Uued hooajal 2016/2017

Põlenud mägi **Don Juan**

Mamma Mia! Laineid murdes

Tulleminek **Ninasarvik**

Hedda Gabler Suluseis

Mozart ja Salieri / Teatridirektor

Perekond Linden

Crossroads / Step Into the Light

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi, et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks.

Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital / SEB pank 10102052050006 / Sampo Pank 334408570002

Märksõna: VANEMUISE FOND

Vanemuise fond tänab:

Olga Aasavit, Andrus Ansipit, Mart Avarmaad,
Alar Kroodot, Kalev Kaset, Mati Kermast, Eero Timmermanni,
Tartu linna, Vanemuise advendikontserdil annetajaid.

Aasta toetaja

kinema

Aasta toetaja

LARSEN
COGNAC

Ametlik autopartner

NISSAN | **autospirit**

Ametlik hotellipartner Tartus

DORPAT
HOTELL

Ametlik hotellipartner Tartus

LONDON
HOTELL

Ametlik hotellipartner Tallinnas

park inn
Central Tallinn

Tartu
heade mõtete linn

GIGA

KUKU

Postimees

KULTUURIMINISTEERIUM

AITAN LAPSI

AS GIGA on Vanemuise Sümfooniaorkestri Kassitoome tasuta suvekontserdi peasponsor.

vanemuine.ee